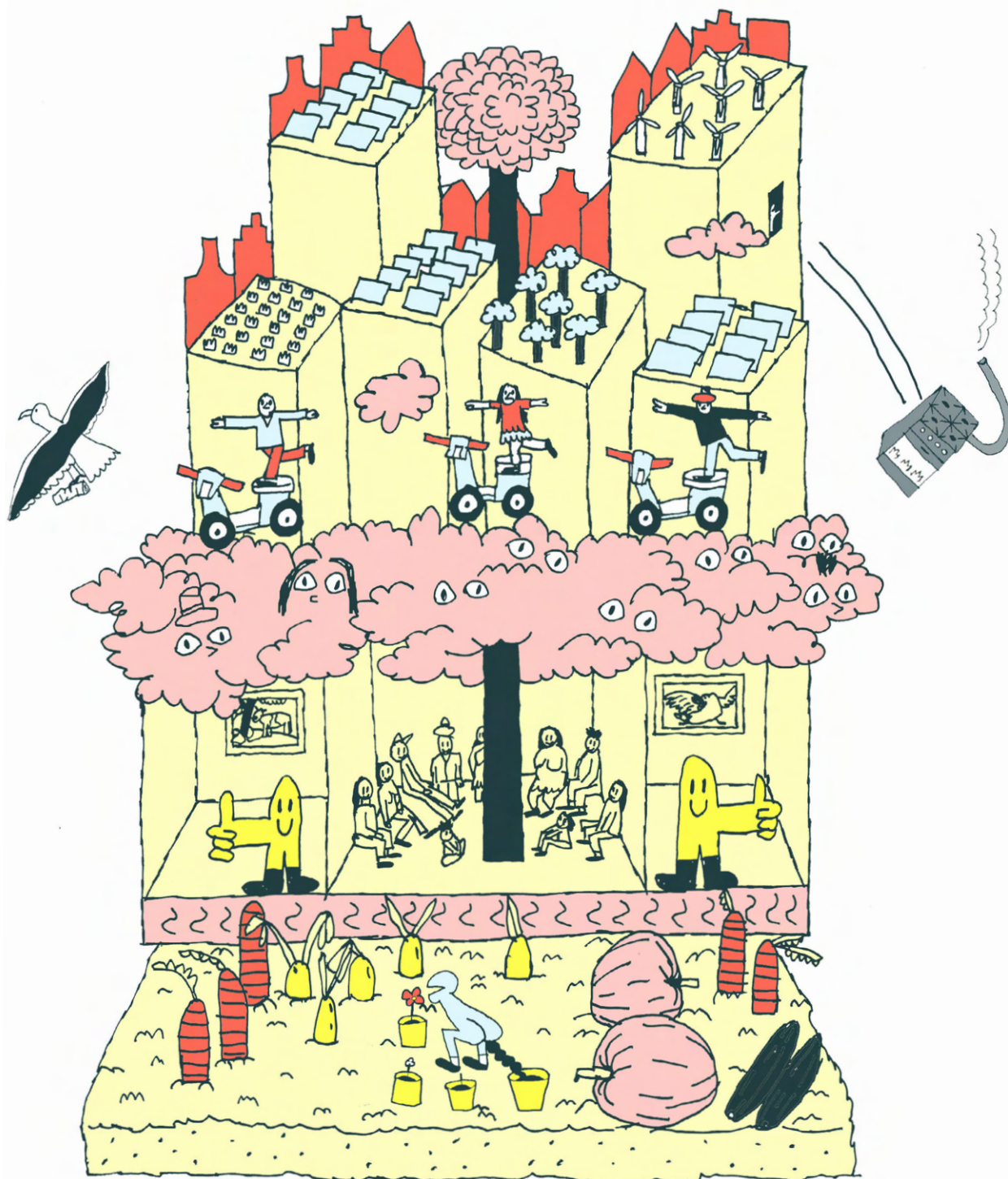

DE GEZONDE STAD MONITOR 2023

10
JR

TOELICHTING

AMSTERDAM ONDER DE LOEP: HOE DUURZAAM EN GEZOND IS ONZE HOOFDSTAD?

DE MONITOR 2023

TOELICHTING

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
Energie:	3
Hernieuwbare energie	4
Zonne- en windenergie	4
Aardgas	4
CO2-uitstoot	5
Eerlijke energie	5
Afvalvrij:	6
Afvalscheiding	7
GFT-afval	7
Grondstoffen	8
Afvaloverlast	8
Groen:	9
Groen en de stad	10
Bomen	10
Parken	10
Wateroverlast	11
Biodiversiteit	11
Voedsel:	12
Voedsel en de stad	12
Ambities	13
Het voedselaanbod	13
Eiwittransitie	14
Schone Lucht & Vervoer:	15
Schone lucht en de stad	15
Verkeer	16
Deelvervoer	17

INLEIDING

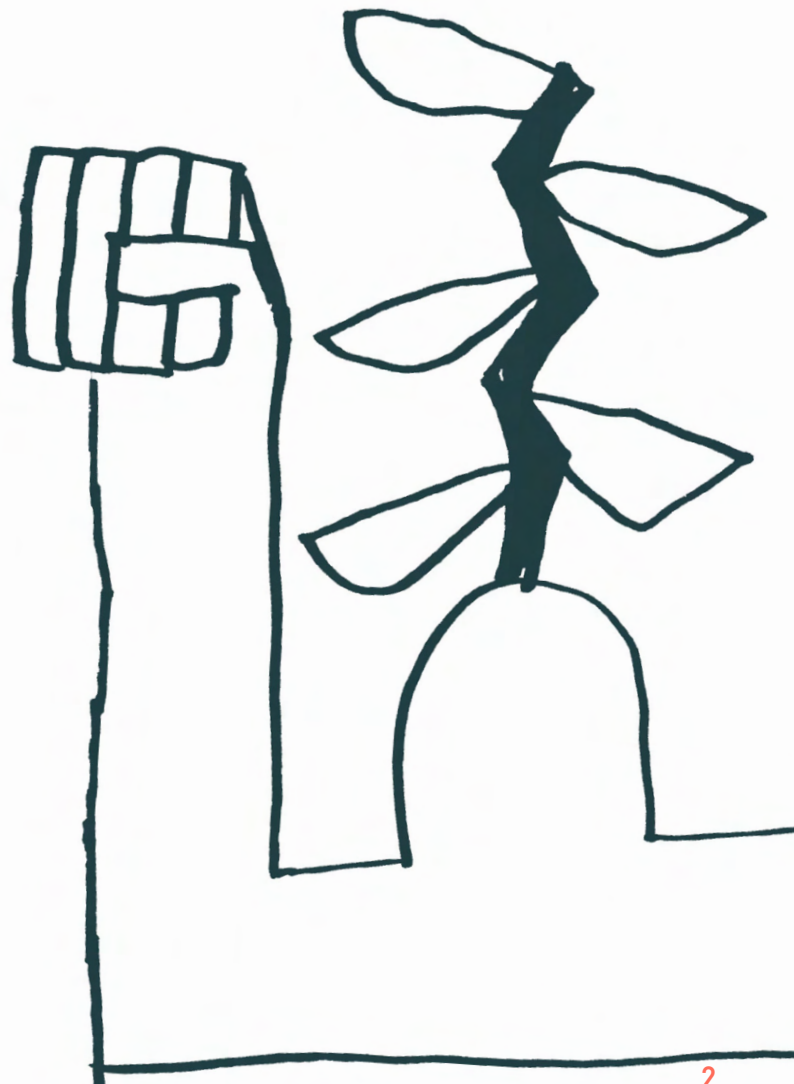
Heb je het factsheet doorgespit en ben je benieuwd naar de onderbouwing van de feiten? In deze extra bijlage van De Monitor 2023 Toelichting gaan we dieper in op de geselecteerde feiten en vind je ook de bronvermelding bij de onderzoeksresultaten.

Van hittestress in de stad, tot vuile lucht en compost als kans. De Gezonde Stad wil ervoor zorgen dat veel meer Amsterdammers op de hoogte zijn van de klimaatuitdagingen en hoe we onze hoofdstad duurzaam en gezond kunnen maken. Daarom doen we elk jaar onderzoek naar de voortgang van de duurzame ontwikkeling van Amsterdam. We focussen ons daarbij op de vijf thema's energie, voedsel, groen, lucht & vervoer en afvalvrij.

Veel plezier met het lezen van De Gezonde Stad Monitor 2023 Toelichting!

Namens De Gezonde Stad,

Annick Mantoua
Directeur

ENERGIE

DE STAD EN ENERGIE

Momenteel is Amsterdam bezig met een energietransitie. Hierin wordt van fossiele brandstoffen overgestapt naar hernieuwbare energiebronnen, omdat deze schoner en duurzamer zijn. En dit lijkt belangrijker dan ooit. Overal sneuvelen warmterecords en energieprijzen stijgen naar zeldzame hoogtes. We kunnen daarom niet vroeg genoeg overgaan op duurzame energie!

HOE STAAT HET ERVOOR?

Hernieuwbare energie

In februari 2022 gaf 85% van de Amsterdammers aan positief tegenover de overstap naar duurzame energie te staan.¹ Sindsdien zijn de energieprijzen zelfs nog verder gestegen. De gemeente kan dus rekenen op een groot draagvlak voor de transitie naar hernieuwbare energie. Dit is energie die afkomstig is uit onuitputtelijke natuurlijke bronnen, zoals water, wind en zon.

In 2020 was 8,2% van de totaal verbruikte energie in Amsterdam hernieuwbaar. De 5 jaar daarvoor was dit gemiddeld 6,9%.² Er is dus sprake van een toename, al loopt de stad wel achter op het landelijk verbruik van 11,1%.³ We verbruiken in Nederland hernieuwbare energie voor elektriciteit, warmte en vervoer. Veruit het grootste deel van deze energie wordt verbruikt als elektriciteit. Ook in Amsterdam, waar 16,2% van de verbruikte elektriciteit in 2020 uit hernieuwbare bronnen kwam.⁴

Zonne- en windenergie

Hernieuwbare elektriciteit wordt veelal opgewekt door zonnepanelen en windmolens. In 2021 hadden alle zonnepanelen in Amsterdam een totaal vermogen van 161 megawatt (MW). Dat was 30% meer dan het jaar daarvoor.⁵ Hiermee is de tussentijdse ambitie van de gemeente om in 2021 voor 150MW aan zonne-energie op te kunnen wekken ruim gehaald.

De 29 windmolens in Amsterdam hadden in 2021 een vermogen van 75MW.⁶ Dit is een stijging van 21% ten opzichte van 2020. Hiervoor zijn geen nieuwe windmolens geplaatst, maar zijn bestaande molens vervangen door turbines met meer vermogen.⁷

Het uiteindelijke doel van de gemeente is om in 2030 een opgesteld vermogen van 550MW aan zonne-energie en 127MW aan windenergie te hebben.⁸ Dit moet voldoende zijn om 80% van de Amsterdamse huishoudens te voorzien van hernieuwbare elektriciteit.

Aardgas

De gemeente Amsterdam streeft ernaar dat alle gebouwen in 2040 aardgasvrij zijn. In 2030 moeten daarvoor al 260.000 woningequivalenten aardgasvrij zijn.⁹ In 2021 zijn er 5.388 woningen aangesloten op het warmtenet, wat het totaal naar 113.540 bracht.¹⁰ Naar schatting ligt het aantal aardgasvrije woningen wel wat hoger, omdat er ook aardgasvrije woningen zijn die niet aangesloten zijn op het warmtenet.

Vanuit het Actienetwerk 15% GasTerug bestaat bovendien de ambitie om door middel van energiebesparing het gasverbruik in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) in 2022 met 15% te verminderen.¹¹ De huidige verwachting is echter dat in 2022 ongeveer 10% minder aardgas verbruikt zal zijn dan het gemiddelde verbruik van de 4 jaar daarvoor.¹²

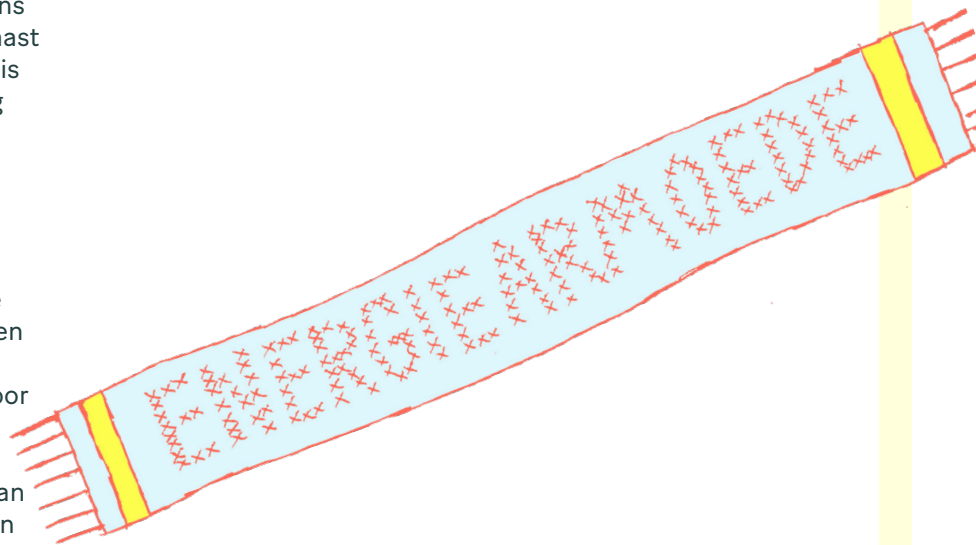
CO2-uitstoot

Een vermindering in gebruik van fossiele brandstoffen moet onder andere leiden tot een lagere CO2-uitstoot. In het Coalitieakkoord 2022-2026 staat dat de gemeente ernaar streeft om in 2030 60% minder CO2 uit te stoten dan in 1990.¹³ Dit is een grotere ambitie dan in het vorige akkoord, waar een vermindering van 55% het streven was. In 2020 stootte Amsterdam 3.990 kiloton CO2 uit.¹⁴ Om het doel van 60% reductie te halen, mag er in 2030 niet meer dan 1.596 kiloton worden uitgestoten.

In oktober 2022 luidden 800 Amsterdamse ambtenaren echter de noodklok. Zij gaven aan dat ze de ambitie van 60% minder CO2-uitstoot onvoldoende achten om onder de grens van 1,5 graad opwarming te blijven.¹⁵ Daarnaast blijkt uit onderzoek van CE Delft dat op basis van de gemaakte plannen een vermindering van 42% in 2030 waarschijnlijker is.¹⁶

Eerlijke energie

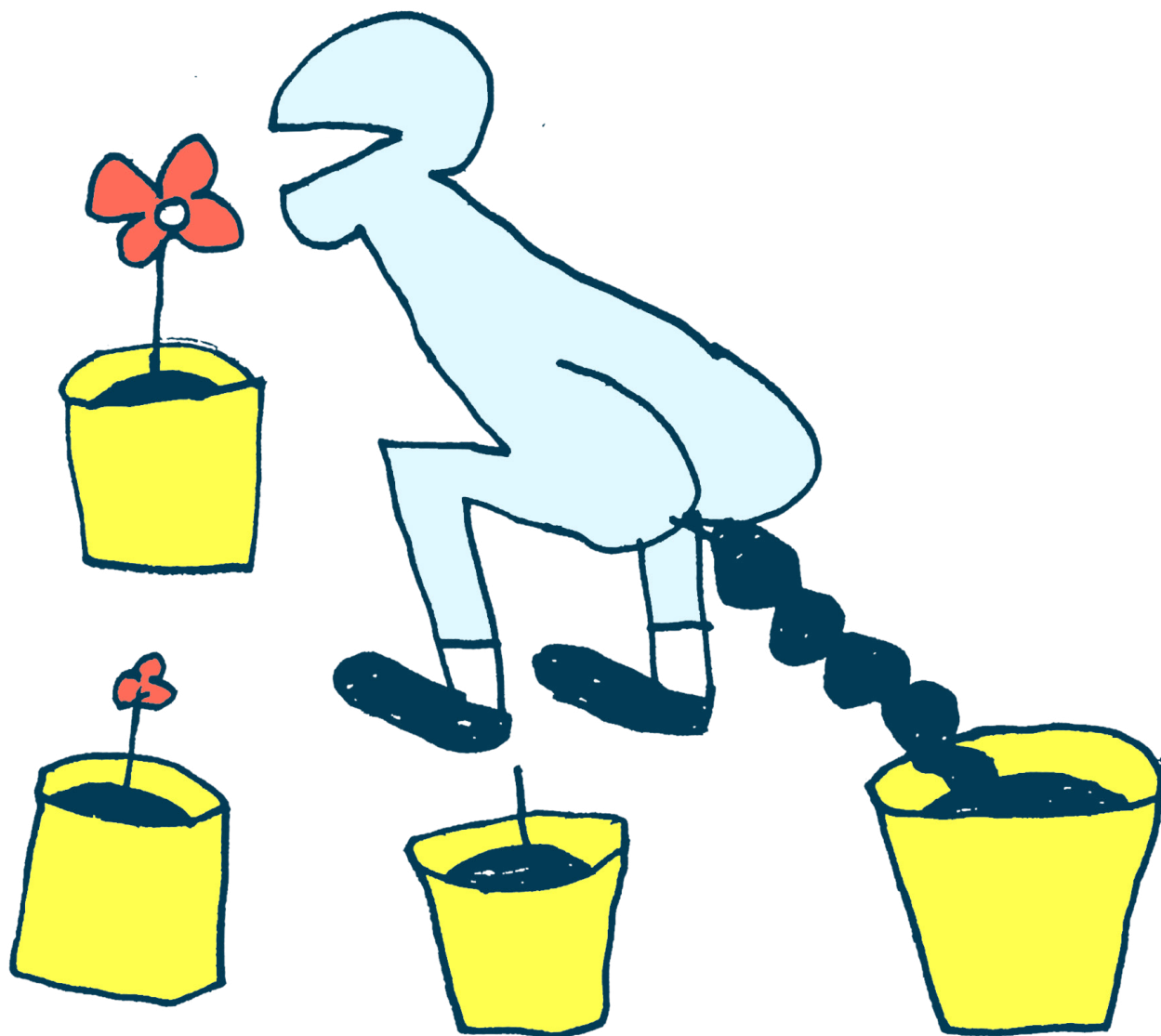
In 2022 hebben de energieprijzen zeldzame hoogtes bereikt. Steeds meer mensen komen hierdoor in de problemen en een groot deel hiervan zal de gevolgen pas later ervaren door hoge naheffingen.¹⁷ Vermoedelijk zullen hierdoor steeds meer huishoudens te maken krijgen met energiearmoede.¹⁸ Hiervan is sprake wanneer een huishouden meer dan 10% van het inkomen kwijt is aan energie. In 2021 gold dit voor ongeveer 43.000 Amsterdamse huishoudens, waarvan 92% een laag inkomen heeft.¹⁹

ENERGIE BRONNEN

- 1 Gemeente Amsterdam (2022) Routekaart Klimaatneutraal Draagvlak Energietransitie. P. 5.
- 2 Gemeente Amsterdam (2021) Rapportage Hernieuwbare Energie. P. 10.
- 3 CBS (2021) Hernieuwbare Energie in Nederland 2020 Geraadpleegd op 12-11-2022.
- 4 Gemeente Amsterdam (2021) Rapportage Hernieuwbare Energie. P. 10.
- 5 Gemeente Amsterdam (2022) Klimaatrapportage 2022. P. 37.
- 6 WindStats Huidige windturbines in Amsterdam Geraadpleegd op 15-11-2022.
- 7 Gemeente Amsterdam (2022) Klimaatrapportage 2022. P. 37.
- 8 Gemeente Amsterdam (2020) Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050. P. 6.
- 9 Gemeente Amsterdam (2020) Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050. P. 37.
- 10 Gemeente Amsterdam Klimaatrapportage 2022. P. 14.
- 11 Metropoolregio Amsterdam (2022) Samen sneller op weg naar 15% Gas Terug Geraadpleegd op 13-11-2022.
- 12 Gemeente Amsterdam (2022) Verbruik aardgas MRA daalt tien procent in 2022.
- 13 Amsterdams Coalitieakkoord 2022-2026. P. 41.
- 14 Gemeente Amsterdam Klimaatrapportage 2022. P. 10.
- 15 Het Parool 800 ambtenaren ondertekenen brandbrief vanwege klimaatbeleid Amsterdam Geraadpleegd op 13-11-2022.
- 16 CE Delft (2022) Raming Amsterdam Klimaatneutraal. P. 3.
- 17 Het Parool Amsterdam voorziet 'een ramp': veel mensen wacht hoge naheffing voor energie Geraadpleegd op 12-11-2022.
- 18 Gemeente Amsterdam (2022) Klimaatrapportage 2022. P. 8.
- 19 Gemeente Amsterdam (2022) Energiearmoede in Amsterdam 2021.

AFVALVRIJ

TOELICHTING FEITEN AFVALVRIJ

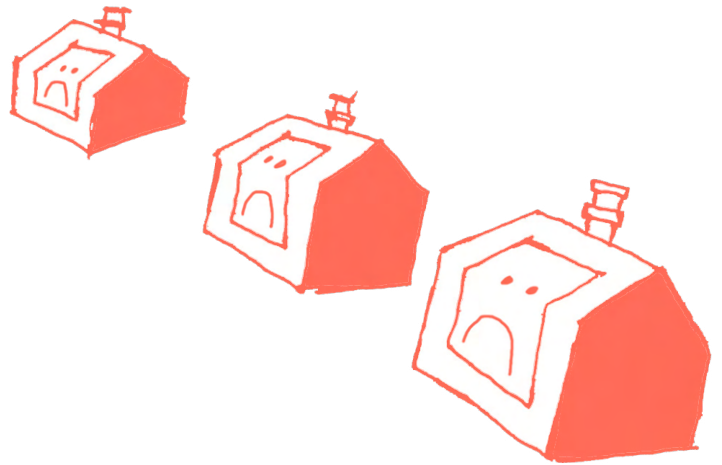
Voor een gezonde en duurzame stad is het van belang dat (rest)materialen op een goede manier worden hergebruikt of gerecycled. Amsterdam wil in 2050 een circulaire en afvalvrije stad zijn. Dit kan alleen door goed om te gaan met de bestaande afvalstromen.²⁰ Verschillende acties kunnen leiden tot minder afval: minder produceren, minder verspillen, meer hergebruiken en meer recycelen.

HOE STAAT HET ERVOOR?

Afvalscheiding

In 2021 is in Amsterdam 374,6 kg afval per persoon geproduceerd. Hiervan was 246,1 kg huishoudelijk restafval.²¹ De ambitie van de gemeente is om deze hoeveelheid restafval flink te verlagen naar 227 kg in 2025. Dat is zo'n 10% minder afval dan nu het geval is.²²

Ongeveer 32% van het huishoudelijk afval wordt gescheiden. Zo'n 18% wordt gescheiden aangeleverd door bewoners zelf en de overige 14% door nascheiding.²³ Landelijk wordt ongeveer 60% van al het afval gescheiden.²⁴ Amsterdam loopt hierin helaas ver achter. In Amsterdam worden glasresten veruit het best gescheiden, terwijl GFT-resten nauwelijks gescheiden worden.²⁵

GFT-afval

Er zijn genoeg redenen om het gescheiden inzamelen van GFT-afval te stimuleren. Zo is het bijvoorbeeld goedkoper om GFT-afval te scheiden dan het te verwerken met het restafval. Ook kan GFT-afval gebruikt worden voor biogas of als bron voor compost.²⁶

Het is dan ook de ambitie van de gemeente dat in 2030 ongeveer 73% van de Amsterdamse huishoudens hun GFT-afval kunnen scheiden.²⁷ Hiervoor zal nog veel moeten gebeuren, want op dit moment wordt slecht 1,1% van het GFT-afval gescheiden aangeleverd.²⁸ Het landelijk gemiddelde ligt een stuk hoger. In 2019 was dat namelijk 64%.²⁹

GFT-afval wordt in Amsterdam vooral weinig gescheiden door een gebrek aan inzamelpunten.³⁰ Op dit moment kunnen alleen in Zuidoost (in de S- en W-buurt), Geuzenveld en Oost (op IJburg, Java-eiland en Steigereiland) GFT-resten worden ingeleverd.

Grondstoffen

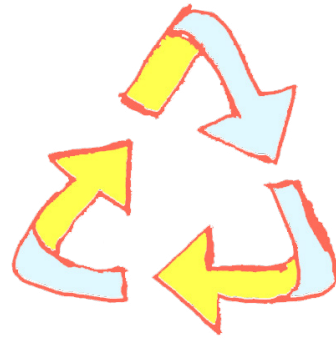
Amsterdam wil in 2050 een volledig circulaire economie hebben. Dat wil zeggen dat er tegen die tijd geen primaire grondstoffen (die nog nooit eerder zijn gebruikt of gerecycled) meer worden gebruikt. De gemeente heeft als tussentijdse doelstelling om in 2030 al 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken.³¹ Op dat moment moet dus al de helft van de gebruikte grondstoffen hernieuwbaar of hergebruikt zijn.

Er zal echter een grote omslag plaats moeten vinden om deze doelstellingen te halen. Nieuwe gegevens wijzen uit dat de gehele Amsterdamse economie maar liefst 61 keer zoveel materiaal verbruikt dan eerder gedacht: maar liefst 73,4 miljard kg in plaats van 1,2 miljard kg. Ongeveer 70% van dit materiaal betreft primaire, abiotische grondstoffen.³²

Bovendien neemt het materiaalgebruik nog altijd toe en blijkt dit een grotere negatieve impact op de natuur te hebben dan gedacht.³³ Een omslag lijkt dus harder nodig dan ooit. Om de doelstelling van 2030 te halen, zal het verbruik van nieuw materiaal jaarlijks met 2,3 miljard kg moeten afnemen. Dat staat gelijk aan het materiaal van 15 Johan Cruijff Arena's, per jaar.³⁴

Afvaloverlast

In Amsterdam is er veel sprake van afvaloverlast. Iedere week zijn er in de hele stad zo'n 2500 meldingen van overlast. Veruit de meeste meldingen van afvaloverlast worden gemaakt door inwoners uit het stadsdeel Centrum, gevolgd door Noord en Zuid.³⁵

AFVALVRIJ BRONNEN

20 Gemeente Amsterdam Uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen Geraadpleegd op 24-11-2022.

21 CBS Huishoudelijk afval per gemeente per inwoner Geraadpleegd op 25-11-2022.

22 Gemeente Amsterdam (2020) Uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen 2020 - 2025. P. 10.

23 Gemeente Amsterdam (2021) De Staat van de Stad. P. 74.

24 Milieucentraal Afval scheiden: cijfers en kilo's Geraadpleegd op 20-11-2022.

25 Gemeente Amsterdam (2021) De Staat van de Stad. P. 74.

26 Milieucentraal Afval scheiden: nut en fabels Geraadpleegd op 23-11-2022.

27 Gemeente Amsterdam (2020) Amsterdam Circulair 2020-2025 Strategie. P. 44.

28 Rijkswaterstaat Gescheiden ingezameld gft - Gemeenten 2021; Gemeente Amsterdam (2019) Gft niet in de grijze zak, maar in de groene bak! Geraadpleegd op 28-11-2022.

29 Milieucentraal (2019) Afval scheiden: cijfers en kilo's Geraadpleegd op 28-11-2022.

30 Gemeente Amsterdam (2021) De Staat van de Stad Amsterdam XI, 2020-2021. P. 74.

31 Gemeente Amsterdam (2020) Amsterdam Circulair 2020-2025 Strategie. P. 17.

32 Gemeente Amsterdam (2022) De Monitor Circulaire Economie op Hoofdpijnen. P. 2-3.

33 Gemeente Amsterdam (2022) De Monitor Circulaire Economie op Hoofdpijnen. P. 3.

34 Gemeente Amsterdam (2022) De Monitor Circulaire Economie op Hoofdpijnen. P. 2.

35 Het Parool (2021) Amsterdam is vies en vunzig: de afdeling Schoon is hier nooit klaar Geraadpleegd op 27-11-2022.

GROEN

TOELICHTING FEITEN GROEN

Amsterdam wordt voor steeds meer mensen een thuis. De stad wordt voller en op steeds meer plekken wordt er gebouwd. Ondertussen leven we in een tijd waarin warmterecords continu worden verbroken en andere weersextremen vaker voor dreigen te komen. Al deze factoren zetten de leefbaarheid van de stad onder druk. Groen zorgt voor ademruimte, letterlijk en figuurlijk. Groen zorgt, onder andere, voor verkoeling, gaat luchtverontreiniging tegen, helpt water op te slaan en heeft een positief effect op onze mentale en fysieke gezondheid.³⁶

HOE STAAT HET ERVOOR?

Groen en de stad

Het aantal inwoners in Amsterdam blijft groeien. Naar verwachting zal de teller in 2034 zelfs oplopen tot de 1 miljoen inwoners.³⁷ De stad wordt dus alsmáar voller, maar de hoeveelheid groen groeit helaas niet mee. In 2022 was er 28,65 m² recreatief groen per Amsterdammer. Dit is een afname ten opzichte van 2020, toen er 29,75m² recreatief groen per Amsterdammer was.³⁸

Meer inwoners leidt tot meer bouw. Dit zorgt voor meer druk op de groene omgeving in een al behoorlijk versteend Amsterdam.³⁹ Zo liggen 7 van de 10 meest versteende buurten van Nederland in Amsterdam. Verstening draagt bij aan het zogeheten hitte-eilandeffect, waardoor het op bebouwde plekken in grote steden wel 7 graden warmer kan worden dan op bijvoorbeeld het platteland.⁴⁰ Groen kan hierin uitkomst bieden. Onderzoek heeft aangetoond dat groengebieden in de stad tot wel 5 graden koeler kunnen zijn dan bebouwde gebieden.⁴¹

In een stad waar om elke vierkante meter wordt gevochten, vind je ruimte op onverwachte plekken. In Amsterdam bestaat er bij elkaar opgeteld maar liefst 12 vierkante kilometer aan braakliggende daken. Dat staat gelijk aan 25 Vondelparken.⁴² Een deel hiervan zou gebruikt kunnen worden voor vergroening.

Bomen

In 1875 stonden er slechts 4000 bomen in Amsterdam.⁴³ Het is niet precies bekend hoeveel bomen er vandaag in Amsterdam staan, maar naar schatting zijn het er in ieder geval meer dan 1 miljoen. Dat is meer dan 1 boom per inwoner. Ter vergelijking, in Parijs staat er 1 boom per 22 inwoners.⁴⁴ Er zijn door de jaren heen in Amsterdam dus veel bomen geplant. Laten we deze traditie vooral voortzetten, want bomen zijn van onschatbare waarde voor de stad. Zo kunnen ze bijdragen aan het verminderen van luchtverontreiniging, het opslaan van CO₂, het bergen van regenwater en zorgen voor verkoeling.⁴⁵

Parken

Vlak voor het uitbreken van de coronapandemie gaf 93% van de Amsterdammers aan wel eens een park te bezoeken. Dit aandeel lag in 1996 nog een stuk lager met slechts 58%.⁴⁶ Ongeveer de helft van de bewoners geeft aan het groen regelmatig op te zoeken voor verkoeling.⁴⁷

Wateroverlast

Vaker voorkomende weersextremen kunnen zorgen voor wateroverlast.⁴⁸ De gemeente Amsterdam heeft 92 verschillende regenwaterknelpunten in kaart gebracht. Dit zijn straten of buurten met een grote kans op overlast en schade bij extreme regen. Vooral in Zuid en West zijn er veel van dit soort knelpunten.⁴⁹ Beplanting helpt met de opname van regenwater in de bodem. Dit vermindert de kans op overlast bij hevige regenval.⁵⁰

Biodiversiteit

In tegenstelling tot wat veel mensen denken is er in steden vaak meer biodiversiteit dan op het platteland. Dit komt onder meer doordat de stad een gevarieerde omgeving biedt, waarin meer verschillende (kleine) ecosystemen ontstaan.⁵¹ In de Nederlandse natuur komen circa 40.000 verschillende diersoorten voor. Een kwart van deze soorten is terug te vinden in Amsterdam.⁵² Bovendien neemt de biodiversiteit van steden juist toe.⁵³ Hierdoor kunnen grote steden als Amsterdam een belangrijke rol spelen in het behouden en versterken van de biodiversiteit.

GROEN BRONNEN

36 IVVD (2021) Groene stad is gezonde stad Geraadpleegd op 08-12-2022.

37 Het Parool 'Amsterdam heeft 1 miljoen inwoners in 2034' Geraadpleegd op 16-11-2022.

38 Gemeente Amsterdam (2022) Database stadsparken, plantsoenen en recreatief groen; CBS (2022) Inwoners per Gemeente.

39 Natuur & Milieu (2022) Stad van Steen? . P. 11.

40 Wageningen University & Research 5 weetjes over hitte in de stad Geraadpleegd op 16-11-2022; KNMI Stadsklimaat Geraadpleegd op 16-11-2022.

41 Spijker, J., Ravesloot, M. B. M., Hiemstra, J. A., & Vries, S. D. (2022). Groen en wonen: De meerwaarde van groen in de stedelijke omgeving. P. 2.

42 Het Parool Het dak vol zonnepanelen: 'Sedum kan je niet oogsten of met winst verkopen. Met zonne-energie kan dat wel' Geraadpleegd op 18-11-2022.

43 Algemeen Dagblad Hier zie je (bijna) alle bomen van Amsterdam Geraadpleegd op 18-11-2022.

44 Gemeente Amsterdam Bomen - in beheer van Gemeente Amsterdam.

45 Bomenstichting (2017) i-Tree berekent de financiële opbrengst van een boom.

46 Gemeente Amsterdam (2019) Grote Groenonderzoek 2018. P. 5.

47 Rekenkamer Metropool Amsterdam (2021) Groen in de stad Onderzoeksrapport.

48 KNMI (2021) KNMI Klimaatsignaal'21 Geraadpleegd op 18-11-2022.

49 Gemeente Amsterdam Amsterdam Rainproof.

50 Amsterdam Rainproof Beplanting (voor droog en nat) Geraadpleegd op 15-11-2022.

51 Sweco. (2020). Urban Insights: Building in biodiversity For climate, for health. P. 7.

52 Het Parool (2022) Zijn er echte Amsterdamse dieren? 'Er komen nieuwe soorten bij en er vallen soorten af' Geraadpleegd op 10-11-2022.

53 Gemeente Amsterdam (2021) Eindrapport Taxon Expeditie Diemerscheg. P. 2.

VOEDSEL

VOEDSEL EN DE STAD

Amsterdam is een diverse stad met een groot en divers voedselaanbod. De verschillende keukens brengen de stad tot leven en zorgen, onder andere, voor verbinding tussen verschillende culturen. Het voedselaanbod staat aan de basis van een gezonde stad. Er gebeurt dan ook veel op het vlak van gezond, duurzaam en lokaal voedsel.

HOE STAAT HET ERVOOR?

Ambities (lokaal)

Hoewel onze maaltijden vandaag de dag bestaan uit ingrediënten van over de hele wereld, wil de gemeente dat in 2030 minstens 25% van ons voedsel uit de regio afkomstig is.⁵⁴ Een ander streven op het gebied van voedsel is om verspilling tegen te gaan. Waar in 2015 de gemiddelde Amsterdam nog 41 kg voedsel per jaar verspilde, mag dit in 2030 niet meer dan 20 kg zijn.⁵⁵

Het is niet alleen de gemeente die ambitieuze doelen nastreeft. Amsterdam bruist van de creatieve ondernemers die verandering najagen. Zo zijn er meer dan 230 initiatieven rondom stadslandbouw in Amsterdam, variërend van voedselbossen tot verticale landbouw.⁵⁶

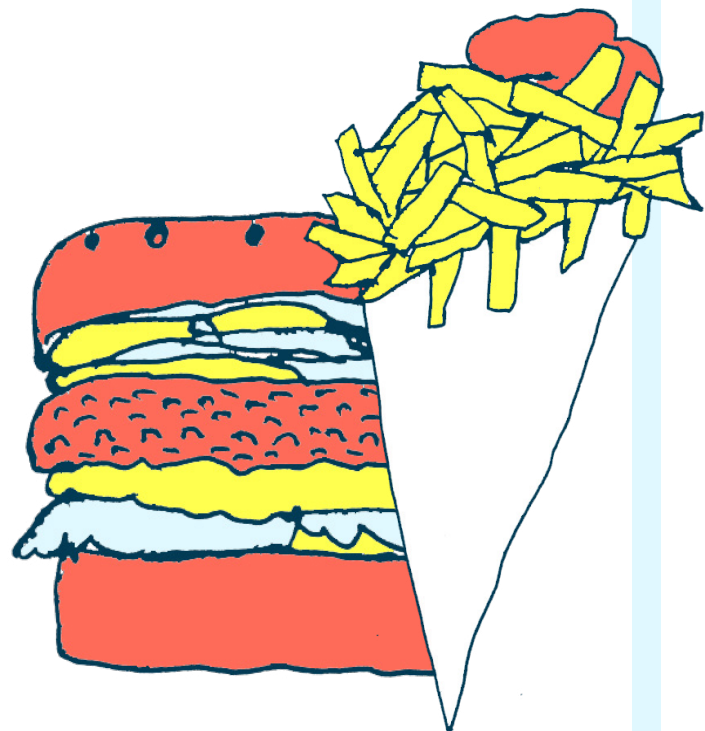
Het voedselaanbod (ongezond)

Er is genoeg variatie aan eten in een wereldstad, maar veelal is het voedselaanbod ongezond. Zo'n 84% van de voedselaanbieders in Amsterdam heeft een overwegend ongezond aanbod.⁵⁷ Dit verschilt overigens flink per stadsdeel. In Noord, Zuidoost en Nieuw-West is het aanbod 'heel erg ongezond voedsel' in verhouding tot het totale voedselaanbod veel groter dan in andere stadsdelen (tussen de 33% en 37%). Ter vergelijking: het aandeel 'heel erg ongezond voedsel' in Centrum en Zuid is, respectievelijk, 24,5% en 25%.⁵⁸

De stadsdelen met de hoogste percentages 'heel erg ongezond voedsel' waar 52,4% van de inwoners overgewicht heeft, gevolgd door Nieuw-West (50,8%) en Noord (47,6%). In de hele stad had 39,3% van de volwassenen in 2020 overgewicht.⁵⁹

Ook onder kinderen speelt dit probleem: 1 op de 5 kinderen in Amsterdam heeft overgewicht of obesitas.⁶⁰ Frisdrank is hierbij een grote boosdoener. Dagelijks drinken Amsterdamse scholieren gemiddeld 2 tot 3 glazen frisdrank vol suikers.⁶¹

De gemeente zet zich in om een gezonde en betaalbare voedselomgeving te realiseren. De ambitie is dan ook dat in 2030 minder dan 5% van de Amsterdammers obesitas heeft en minder dan 35% overgewicht.⁶² Dit zou niet alleen veel schelen in zorgkosten, maar ook indirect leiden tot minder arbeidsverzuim en een beter mentaal welzijn.

Eiwittransitie (plantaardige eiwitten)

In de loop der jaren is duidelijk geworden hoe groot de impact van vleesconsumptie is op het klimaat. Om deze reden is de eiwittransitie in gang gezet. In de huidige situatie in Amsterdam komt 60% van de geconsumeerde eiwitten uit dierlijke producten en 40% uit plantaardige producten, zoals peulvruchten. De gemeente Amsterdam wil dat in 2030 deze percentages omgedraaid zijn. Tegen die tijd moet men minimaal 60% plantaardige eiwitten binnenkrijgen en 40% dierlijke eiwitten.⁶³

De transitie is in de hoofdstad al in volle gang. In 2022 gaf 60% van de Amsterdammers aan flexitariër, pescotariër, vegetariër of veganist te zijn. Over heel Nederland geeft ongeveer 50% van de bevolking aan tot een van deze groepen te horen.

Vleesvervangers op basis van granen en peulvruchten zijn veel minder belastend voor het milieu dan vlees. Door inflatie waren vleesvervangers in 2022 voor het eerst goedkoper dan vlees.⁶⁴ Dit zou ten goede kunnen komen van de beoogde eiwittransitie. Van de gebruikelijke vleesproducten (rund, varken en kip) is kip het minst.⁶⁵

VOEDSEL BRONNEN

54 Gemeente Amsterdam Voedselstrategie Geraadpleegd op 29-11-2022.

55 Gemeente Amsterdam (2020) Amsterdam wil minder voedselverspilling Geraadpleegd op 29-11-2022; Gemeente Amsterdam (2020) Amsterdam Circulair 2020-2025 Strategie. P. 40.

56 Gemeente Amsterdam Database Stadslandbouw Geraadpleegd op 01-12-2022.

57 GGD Amsterdam Amsterdamse nota gezondheidsbeleid 2021-2025. P. 47.

58 GGD Amsterdam (2019) Heatmap voedseldruk Amsterdam. P. 9.

59 GGD Amsterdam (2020) Gezondheid in Beeld Geraadpleegd op 02-12-2022.

60 Gemeente Amsterdam Programma Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht Geraadpleegd op 27-11-2022.

61 Het Parool (2022) Drie keer per dag cola en dan nog een sapje: Amsterdamse jongere drinkt veel te veel frisdrank Geraadpleegd op 20-11-2022.

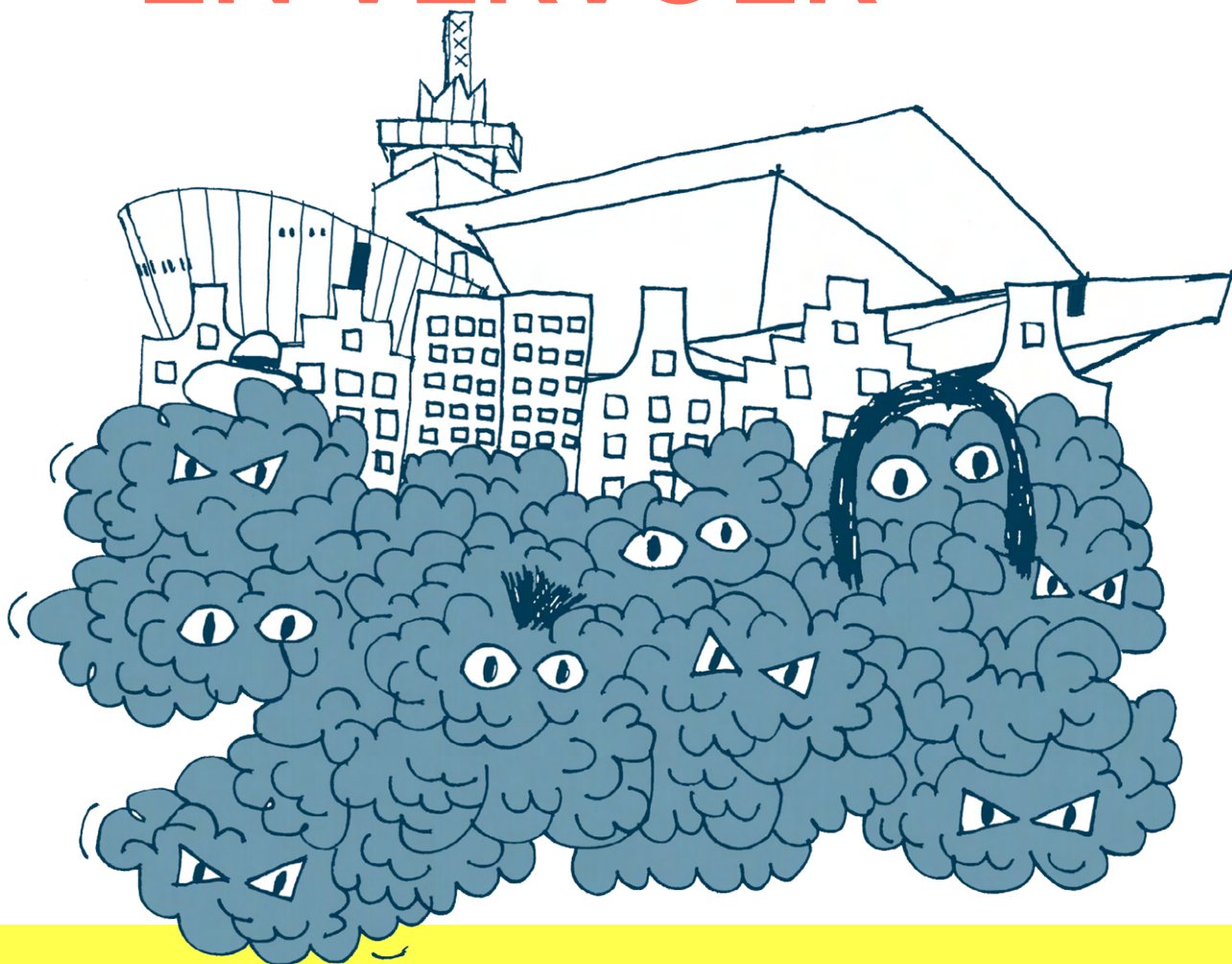
62 GGD Amsterdam Amsterdamse nota gezondheidsbeleid 2021-2025. P. 26.

63 Gemeente Amsterdam (2022) Actieplan Eiwittransitie 2021-2023 Geraadpleegd op 25-11-2022.

64 Proveg (2022) Vleesvervangers nu goedkoper dan vlees, dankzij de inflatie Geraadpleegd op 08-12-2022.

65 NOS (2018) Hoe slecht is vlees echt voor het milieu? Geraadpleegd op 30-11-2022.

SCHONE LUCHT EN VERVOER

SCHONE LUCHT EN DE STAD

Een schone lucht is van groot belang voor een gezonde stad. Helaas is de luchtkwaliteit in Amsterdam nog altijd veruit de slechtste van alle grote steden in Nederland.⁶⁶ Luchtvervuiling vormt zelfs het op twee na grootste gezondheidsrisico voor Amsterdammers, na roken en de combinatie van slecht eten en te weinig bewegen.⁶⁷

Naar schatting leeft de gemiddelde Amsterdammer ruim een jaar korter vanwege ongezonde lucht. Door een zogenaamd 'deken van fijnstof' dat verspreid is over ons land, leven we ongeveer 9 maanden korter. Hier komt in de hoofdstad nog eens 4 maanden bij door de lokale uitstoot van stikstofdioxide, dat vooral problematisch is in de grote steden.⁶⁸

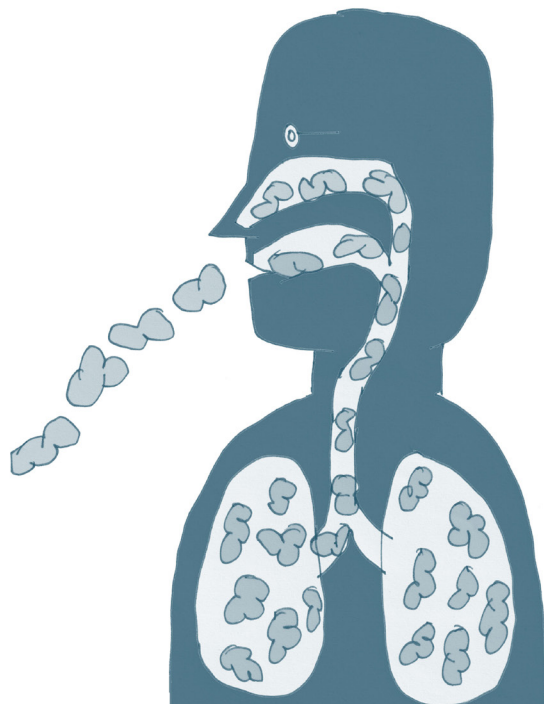
HOE STAAT HET ERVOOR?

Verkeer

De grootste oorzaak voor lokale luchtvervuiling in Amsterdam is het verkeer.⁶⁹ Verkeer veroorzaakt een groot deel van de aanwezige stikstofdioxide in de lucht. Dit maakt dat in drukke straten in Amsterdam de luchtvervuiling tot wel drie keer hoger kan zijn dan in straten met weinig verkeer.⁷⁰ Logischerwijs scoort de ringweg A10 hierbij het hoogst. Verder is de lucht rondom de binnenstad minder schoon dan in stadsdelen die verder van het centrum liggen, zoals Noord, Nieuw-West en Zuidoost. Desalniettemin blijft het belangrijk om je huis goed te ventileren. Voor veel huizen in Amsterdam geldt namelijk dat de lucht binnen nog vuiler is dan buiten. Zelfs als je dichtbij een drukke weg woont.⁷¹ Lucht binnenshuis raakt namelijk vervuild door alledaagse handelingen, zoals koken, douchen en natuurlijk ademen.

Het Actieplan Schone Lucht van de gemeente heeft als doel om de luchtkwaliteit te verbeteren, zodat de gemiddelde Amsterdammer in 2030 3 maanden langer leeft. De meest effectieve manier om dit te bereiken is het verkeer zo goed als uitstootvrij te maken. De ambitie van de gemeente is dan ook dat in 2030 al het verkeer in de bebouwde kom uitstootvrij is.⁷²

In april 2020 waren ongeveer 7% van de auto's van Amsterdammers milieuvriendelijk. Hiertoe behoren auto's die geheel of gedeeltelijk (hybride) elektrisch rijden en auto's die op aardgas rijden. Met name elektrische auto's zijn aan een grote opmars bezig.

Deelvervoer

Ook het deelvervoer neemt toe in de stad. Volgens de gemeente zijn er nu 3500 deelauto's en 770 elektrische deelscooters. In 2021 waren dit er respectievelijk nog 2750 en 700.⁷⁴ Tegelijkertijd daalt het aantal personenauto's per inwoner in Amsterdam. In 2020 waren er 263 auto's per 1000 inwoners. Dit is het laagste aandeel sinds 2010. Toen waren er 276 auto's per 1000 inwoners.⁷⁵ Het aantal parkeerplekken per inwoner is eveneens afgenomen. In 2020 waren er 31 plekken per 100 inwoners, waar dit er in 2016 nog 32 waren.

SCHONE LUCHT EN VERVOER BRONNEN

66 AT5 (2021) Amsterdam heeft slechtste luchtkwaliteit: hoe belangrijk is schone lucht? Geraadpleegd op 19-11-2022.

67 Gemeente Amsterdam (2021) Amsterdamse Gezondheidslogica. P. 27.

68 EenVaandaag Luchtvervuiling kost je in Amsterdam echt een jaar van je leven Geraadpleegd op 19-11-2022.

69 Gemeente Amsterdam (2021) Amsterdamse Gezondheidslogica. P. 27.

70 RTL Nieuws (2021) Google-auto's meten veel luchtvervuiling in delen Amsterdam Geraadpleegd op 18-11-2022.

71 AT5 In veel huizen in Amsterdam is de lucht binnen vuiler dan buiten.

72 Gemeente Amsterdam (2019) Actieplan Schone Lucht. P. 6.

73 Gemeente Amsterdam (2021) Amsterdamse Thermometer van de Bereikbaarheid 2021. P. 25.

74 Gemeente Amsterdam Deelvervoer Geraadpleegd op 20-11-2022.

75 Gemeente Amsterdam (2021) Amsterdamse Thermometer van de Bereikbaarheid 2021. P. 24.